

dine plerumque corruptarum, pretiique carioris, vices supplet, imo militari in praxi, commode per se multis ceratis unguentisque compositis subrogatur.

TANACETUM VULGARE.

Пижма обыкновенная; Рябинка дикая.

Planta per totam Europam vulgatissima, in Ruthenia quoque in muris, aggeribus, et ad fossas crescens. Cl. Syngenesia. O. Superflua. O. N. Synanthereæ. Corymbiferæ. Perennis. *Usualia sunt:*

HERBA, foliis bipinnatis, incis, serratis, quandoque crispis. **FLORES** corymbosi, compositi, flavi. **SEMINA** parva, oblonga, nonnihil incurva, profunde sulcata. Tanacetum Anglicanum seu crispum, virtute, quibusdam testantibus, vulgari antecellit.

Q. Odor plantæ fortis, nidorosus; sapor amarus, aromaticus, adstringens et calefaciens. Secundum FROMMHERZ partes constitutivæ præcipuæ sunt: oleum æthereum, principium amarum, seytodepsicum et resina; prioribus duabus tota efficacia plantæ debetur.

V. Constanter stimulans; stomachica; sudorem lotiumque movens. Semen et olei anthelminthica; antispasmodica.

U. In Caledonia adversus arthrodyniam rheumaticam anomalam, præsertim si malum cum diuturna ventriculi debilitate et pituitosa abdominis colluvie jungitur, celebrata fuit herba recens, mane ingesta, vel infusum tenue cum lacte paratum, adjecto saccharo, mane et vesperi ad selibram potum. Alii herbam in infuso ad prævertendam podagram suadent (DUNCAN). In febribus etiam intermittentibus diuturnis atque pervicacibus succus recens expressus efficax fuit. Semina contra intestinorum vermes efficacia esse, HOFFMANNI,

ROSENSTEINII aliorumque multorum testimonio constat; infuso autem herbæ florumque cum lacte facto et ano injecto ascarides expulsas fuisse, quidam referunt.

D. Seminum pulveratorum porrigitur scrupulus ad drachmam bis in die; infusum fit e drachmis duabus seminum et selibra aquæ vel lactis. Herbæ uncia ad libram aquæ vel vini pro infuso.

THYMUS SERPYLLUM.

Θυμιανικὸν πολυζύϊ; Богородская трава.

Fruticulus in collibus apricis et aridis Rutheniæ australis creberrimus. Cl. Didynamia. O. Gymnospermia. O. N. Labiatae. *Usualis est:*

HERBA, caule repente, foliis obovatis, planis, obtusis, basi ciliatis, floribus capitatis, purpureis. Horna tantum herba usui medico apta est; quotannis ideoque rejicienda, quæ a priori anno superest. A Thymo villosa discernitur, quod hujus folia setacea, pilosa sint, Serpylli autem ad basin solummodo ciliata.

Q. Odor fragrans, gratus, aromaticus; sapor sub-amarus, aromaticus, ad citrinum accedens. Præter oleum volatile, rubrum, fragrans (libræ quindecim herbæ dederunt olei volatilissimum, acris, scrupulos quatuor), inest ei quoque resina acris et camphora, ejus crystalli sub destillatione mox in excipulo apparent.

V. Stimulans; nervina; stomachica; resolvens.

U. Ope infusi ejus cephalæam a crapula ortam tolli, LINNÆUS contendit; a SALVATORI autem adversus œnomaniam (*заной*) pro specifico habetur. Extrinsecus in fomentis ad discutiendos humores stagnantes, vel in balneis ad roborandas partes, adhibetur. Etsi præ cæteris verticillatis nulla se commendat virtute,

ut indigena tamen et ubique obvia, cum semper bona et minore pretio haberi possit, quotannis colligenda usuique servanda est.

D. Herbæ semuncia aquæ libra infunditur.

TORMENTILLA ERECTA.

Узикъ; Завязникъ стоящій.

Planta in silvis et pascuis sterilibus, imo etiam in locis arenosis obvia, caule erectiusculo, foliis sessilibus, foliolis ovato-lanceolatis, serratis. Cl. Icosandr. O. Polygam. O. N. Rosaceæ. Perennis. *Usualis est:*

RADIX (завязный корень) conica, supra crassior, nodosa, fibrillis obsessa numerosis, crassitie digiti, 2 vel 3 pollices longa, externe ex rubro fusca, interne dilute rosea, supra squamata.

Q. Radix recens et siccata odoris fere expers; saporis styptici, subaromatici. Aquam et alcohol, quibus adstrictorias impertitur partes, colore rubro tingit. Principii scytodepsici abundantia liquet ex infusi aquosi rationibus, quo sulphas ferri præcipitatur colore purpureo, mox in nigrum abituro. BRACONNOT et GRISCHOW, præter alias partes constitutivas, *acidum* peculiare *Ellagicum* *) dictum, in radice detexerunt.

V. Adstringens; tonica. Radix adeo styptica est, ut ad deprendenda densandaque coria, in insulis Færoënsibus et Orcadibus, ubi quereus desideratur, usu venerit.

U. In fibrarum muscularium atonia, diarrhœa asthenica, hæmorrhœis ejusdem notæ, laudatur. Febres intermittentes in gentianæ luteæ connubio sæpe propulsat (CULLEN); plerumque tamen, ab agyrtis circumforaneis præpostero consilio adhibita, easdem intempes-

---

*) Acidum gallicum sui generis.

tive supprimit, aut vasa subito constringendo, humores versus nobilia organa pellit; eadem admonitio de administratione in hæmorrhœis quoque valet. Extrinsicus gingivis et uvulæ flaccidis, dentibus vacillantibus, nec non ani et vaginæ prolapsui recte obponitur; imo etiam in ulceribus atonicis et laxis, mucum fundentibus, laudatur. In vicem kino aliquando usurpatur.

D. Raro forma pulveris a decem granis ad semidrachmam datur; plerumque uncia radicis in sesquilibra aquæ decoquitur.

TRITICUM ÆSTIVUM et HYBERNUM.

Пшеница яровая и озимая.

Gramen, quod ubivis in regionibus, cœlo temperato gaudentibus, uberrime colitur. Cl. Triandr. O. Digyn. O. N. Gramineæ. Annua. *Usualia sunt:*

SEMINA, inclusa calyce quadrifolio, ventricoso, glabro, imbricato, aristato in Tritico æstivo; in hyberno autem fere mutico. Rubiginem, cariem (quæ granis griseis, pulvere nigro repletis, dignoscitur), vel ustilaginem (quæ loco granorum glebas fuliginosas, cum paucis glumarum albidis reliquiis in spicis, refert), sentientia, ut usui inepta, merito damnantur. FARINA; AMYLUM; FURFURES; PANIS AZYMUS.

Q. Seminum farinacea, mucilaginosa; gluten, amyllum, albumen, dulcemque mucilaginem saccharinam continent. E farina fit pasta cum aqua, quæ inter manus probe malaxata, et eousque lota, donec aqua decolor fluxerit, tandem gluten, quod superest, præbet. Si aqua, quæ ad lavandam pastam adhibita fuit, certo tempore steterit, tum pulvis albus, qui amyllum est, separatur. Cum albumen adhuc et mucilago dulcis in eadem aqua supersint, leni evaporatione albumen ad

instar flocculorum, separatur; mucilago autem dulcis facta, evaporatione ulteriori, eaque exacta, obtinetur.

U. Farinæ nutriens; emolliens; panis azymi alvum adstringens.

U. Farina inservit parandis cataplasmatibus emollientibus, in inflammatione partium externarum ad mitigandos dolores adhibendis, vel ad discutiendos bubones aut mariscas in hæmorrhoeicis, vel ad suppurationem eiendam in tumoribus glandularum, quo in casu mel, radix allii cepæ etc. recte adduntur; nec minus in abscessibus, furunculis etc., utilitatem promittunt, imo etiam in spasms abdominis. In diarrhœa et dysenteria decoctum cum aqua, additis aliis mucilaginosi, suetum est remedium. Denique farina et panis triticeus, pro cataplasmate sinapino simplici, cum aceto et farina seminum sinapis nigræ adhibentur. Furfures extrinsecus balneis pedum emolliendi scopo adduntur, vel in aqua pro clystere coquantur.

TRITICUM REPENS.

Пырей.

Gramen ubique in agris, pratis et hortis ubertim progerminans, et haud raro alias plantas infestans. Cl. Triandr. O. Digyn. O. N. Gramineæ. Perenne. *Usualis est:*

RDIX (*Radix Graminis, Пырейный корень*) recens alba, siccata pallide flavescens, longa, tenuis, geniculata, fibrillis instructa. Non raro confunditur cum radice Lolii perennis; sed hæc brevior, minori albedine minorique copia fibrillarum prædita est. Vere collectæ radices seu stolones subterranei præferendi sunt æstate vel autumno collectis.

Q. Odoris nullius; saporis dulcis. Radices recentes contusæ largiuntur, expressione facta, dimidiam

circiter quantitatem succi, qui, ad consistentiam mellis modico calore densatus, *Mellago Graminis* seu *Extractum Graminis liquidum* vocatur, estque peculiaris saporis dulciculi. Quum autem ita obtentum extractum facile mucescat, præstat illud e radicibus parare, quæ siccatione nonam humoris partem amiserunt.

V. Leniter solvens; resorptionem et secretionem promovens; obvolvens; nutriens.

U. Vulgare est remedium cessantibus morbis inflammatoriis, ubi methodus debilitans non amplius locum habet, nec tamen transitus ad roborantia permitti potest, si scilicet metus ingruit, ne malum recrudescat; sic sub finem februm, dum mucii aut bilis secretio abnormis, cum fructu adhibetur. Laudatur etiam in morbis viscerum abdominalium, a stagnatione sanguinis vel obstructione oriundis; hinc recte opponitur stasibus in hepate et vena portarum, hæmorrhoidibus, ictero ac febribus intermittentibus. In morbis quoque juvat, ubi nutritio et assimilatio languet, uti serofulis, hydropse etc. cum aliis pro re nata jungendis adminiculis. Nimis protractus usus debilitat vim organorum concoctionis.

D. Uncia radicis cum libra aquæ coquitur, et colatura vasculatim præbetur. Mellaginis Graminis uncia dimidia vel integra misturis additur, vel cum sero lactis aut aqua Selterana ægris exhibetur.

TUSSILAGO FARFARA.

Бълокочытникъ; Подбѣлъ; Мать и Мачуха.

Planta in solo argilloso, ad fossas et in campis humidis proveniens. Cl. Syngenesia. O. Superflua. O. N. Synanthereæ. Perennis. *Usualia sunt:*

Flores, calyce simplici, squamis æqualibus, discum æquantibus, submembranaceis; cor. femin. ligula-

tis; receptaculo nudo, pappo simplici, sessili. FOLIA cordata, angulata, dentata, subtus pubescentia. RADIX.

Q. Totius plantæ recentis sapor mucilaginosus, subamarus, aeris et aliquantum aromaticus; odor gravis. Verisimile est, extractivo - amaro et scytodepsico parvo, multaque mucilagine virtutem ejus niti. Infusum Tussilaginis Farfaræ sulphate ferri obscure fucatur.

V. Expectorans; demulcens.

U. Succu foliorum, et totius plantæ, verno tempore expressi, in serofulosis glandularum stasibus efficacia celebratur, haud secus ac in ulceribus ejusdem indolis. Tussientibus ab omni ævo fuit commendata, potioremq; inter pectorales locum tenuit; hinc phthisicis, lenta febre tabescentibus, pneumonicis, nec non raucis ex morbillorum causa. Permagni pendendum, arbitrato FULLERI, foliorum decoctum ad phthisin serofulosam curandam, adeo, ut vel graviori illud sufficere contendat. Foliorum fumum, arundine vel infundibulo exceptum, tussi et orthopnoæ esse utilem, DIOSCORIDES, GALENUS, PLINIUS, asseverant; per fumisugam fistulam suctum odontalgiae accommodum esse, alii referunt. Folia siccata, instar theæ hausta, BOYLE contra tussim catarrhalem et asthmaticam suadet. DIOSCORIDES in hisce morbis foliorum in aqua coctorum vaporem laudat.

D. Decoctum paratur ex uncia foliorum cum duabus aquæ libris; colatura sesquilibræ vasculatim sæpius in die propinatur.

ULMUS CAMPESTRIS.

Илиъ полевой; — длиннозерельный; Вязъ.

Arbor procera, tam in australiori, quam frigidiori Europa crescens. Cl. Pentandr. O. Digyn. O. N. Ulmaceæ. Usualis est: